

اسرار غیبت

مقدمه:

در بحث اسرار غیبت، این سوالات پیش می‌آید که اصلاً چه دلیلی وجود دارد که امام یا پیامبری غایب باشد؟

آیا غیبت، در گذشته هم اتفاق افتاده است یا غیبتِ امام زمان، اولین نمونه‌ی آن است؟

امکان غیبت:

یکی از دلایل اثبات امکان وقوع یک پدیده، وقوع آن در گذشته است.

رسول الله (صلی الله علیه و آله) می‌فرمایند: «امت من، سنت بنی اسرائیل را پیشه کنند و در آن گام بردارند و پا جای پای آنان گذارند و مانند آنان رفتار نمایند؛ به گونه‌ای که اگر آنان به سوراخی خزیدند، اینان نیز در آن سوراخ خزند.» (احتجاج، ج ۱، ص ۸۶)

خداوند در قرآن، آیات بسیاری را به بیان سرگذشت بنی اسرائیل اختصاص داده است، تا مسلمانان از آن عبرت بگیرند. در بین بنی اسرائیل، دو نگاه در مورد مسیح (منجی) وجود داشت که دقیقاً همین نگاه در بین بنی اسماعیل هم به وجود آمد. همه‌ی یهودیان منتظر ظهور حضرت مسیح (ماشیح بن دیوید) بودند.

اما با آمدن حضرت عیسی، عده‌ای به او ایمان آوردند و مسیحی شدند و عده‌ای او را به پیغمبری نپذیرفتند و یهودی ماندند. مسیحیان معتقدند منجی، همان عیسی بن مریم بود که قدرش را ندانستیم و خدا او را از ما گرفت؛ و یهودیان معتقدند منجی هنوز به دنیا نیامده است. مسلمانان نیز در مورد وجود حضرت مهدی شک ندارند.

اما شیعیان معتقدند حضرت مهدی، فرزند حسن بن علی است که به دنیا آمد، ولی چون قدرش را ندانستیم، خدا او را از ما گرفت؛ و اهل سنت معتقدند که مهدی هنوز به دنیا نیامده است. طبق آیات قرآن، حضرت عیسی (علیه السلام) غایب و زنده است و روزی دوباره به دنیا باز می‌گردد؛

پس غیبت، در گذشته نیز بوده و امکان وقوع آن وجود دارد.

همچنین وقتی حضرت عیسی (علیه السلام)، در بدو تولد به مقام نبوت می‌رسد، پس به امامت رسیدن کودکی ۵ ساله نیز **امکان‌پذیر** است.

محدوده علم بشر:

قبل از بررسی اسرار غیبت، باید به این موضوع پرداخت که آیا علم انسان، توانایی درک اسرار غیبت را دارد یا خیر؟

مجهولات بشر، همیشه از دانسته‌های او بیشتر است؛ بشر هرچه به سمت بیشتر دانستن پیش رفت، بیشتر به گستردگی ندانسته‌ها و جهل خود پی برد.

امیرالمومنین (علیه السلام)، در خطبه ۱۰۹ نهج البلاغه می‌فرماید: «خداوندا! منزهی تو! بزرگ است آنچه از آفرینش تو می‌بینیم و چه کوچک است آن، در جنب آنچه از قدرت تو بر ما پنهان است.»

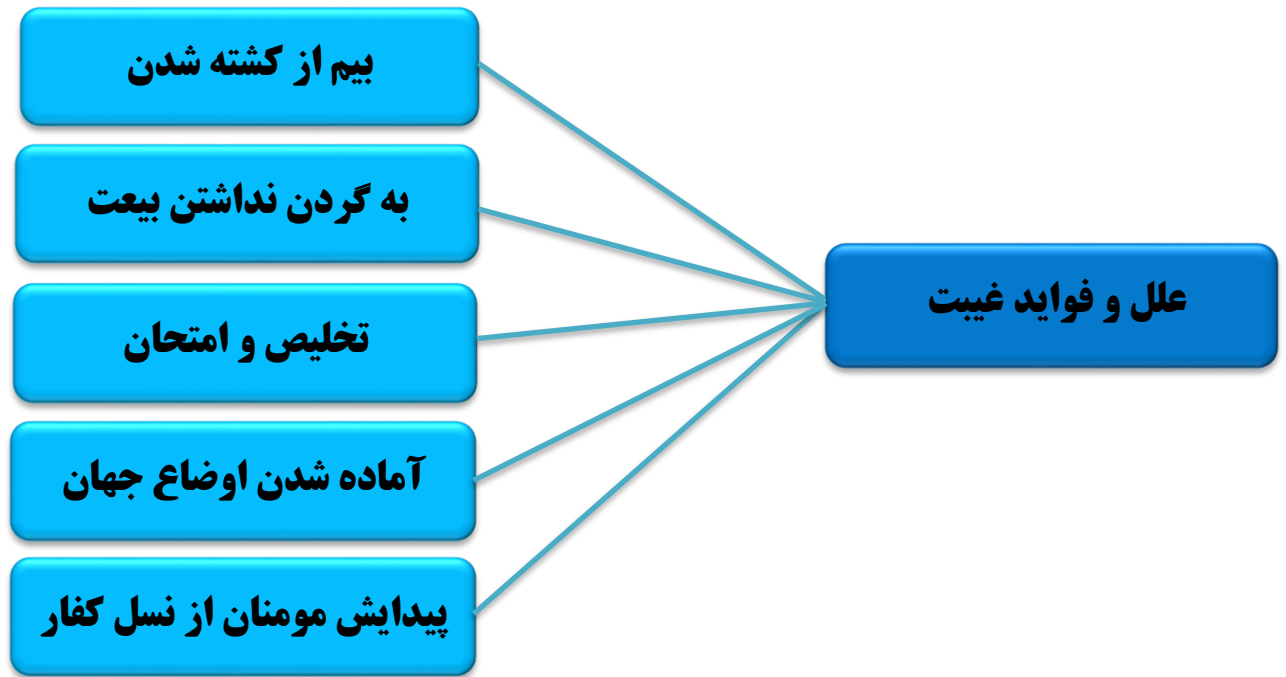
علم انسان در مورد عالم تکوین (قوانین حاکم بر جهان مانند جاذبه) و عالم تشریح (شرع و علوم دین) بسیار محدود است؛ ولی عقل حکم می‌کند، علل و شرایع را پذیریم؛ چون درستی و صداقت دین برایمان اثبات شده است.

• اسرار غیبت، از محدوده‌ی علم انسان خارج است؛ ولی عدم علم انسان نسبت به موضوعی دلیل بر نبودن آن نیست و نمی‌توان بر این اساس، نبودن چیزی را اثبات کرد.

• بعضی مسائل سر و راز است و ما مجاز به دانستن آنها نیستیم و تا به وقوع نپیوندد، دلیلش آشکار نمی‌شود.

شیخ صدوق در کتاب کمال الدین، از عبدالله بن فضل هاشمی روایت کرده است که گفت: شنیدم امام صادق (علیه السلام) فرمود: «البته برای صاحب این امر، غیبتی است که چاره‌ای از آن نیست؛ در آن هر باطل جو، به شک می‌افتد.» عرض کردم: چرا؟ فدایت شوم. فرمود: «برای امری که به ما اذن در فاش کردن آن داده نشده است.» گفتم: پس وجه حکمت در غیبت او چیست؟ فرمود: «وجه حکمتی که در غیبت حجت‌های خدا پیش از آن حضرت بود؛ به درستی که وجه حکمت غیبت، کشف نمی‌شود؛ مگر بعد از ظهور او. چنانچه وجه حکمت کارهای حضرت خضر از سوراخ کردن کشتی، گشتن غلام و به پاداشتن دیوار، از برای حضرت موسی کشف نشد، مگر در هنگام مفارقت آنها از یکدیگر. ای پسر فضل! این از علوم غیبی خداست، و پس از آنکه ما دانستیم خداوند حکیم است، گواهی داده‌ایم به اینکه کار و گفتارهای او همه موافق حکمت است، هر چند وجه آن بر ما روشن نشده باشد.»

پس آنچه راجع به اسرار غیبت می‌گوییم، بیشتر مربوط به فواید و آثار آن است؛ والا علت اصلی آن بر ما مجهول است.

❖ بیم از کشته شدن:

این موضوع، آیات قرآن است. خداوند در آیه ۷ سوره قصص می‌فرماید: «و ما به مادر موسی وحی کردیم که طفلت را شیر بده و چون ترسان شدی، او را به دریا افکن و هرگز بر او مترس و محزون مباش که ما او را به تو بر می‌گردانیم و او را پیامبر قرار می‌دهیم.» همچنین در آیه ۲۱ سوره شعرا آمده است: «آنگاه که از ترس شما گریختم، خدای من، مرا علم و حکمت عطا فرمود و از پیامبران خود قرار داد.»

تا زمانی که امکان حفظ جان ولی معصوم، به صورت زمینی وجود داشته باشد، این امر با معجزه انجام نمی‌شود؛ و طبق این آیات، زمانی که شرایط حفظ جان ولی معصوم، به صورت زمینی فراهم نباشد، غیبت صورت می‌گیرد.

کلینی در اصول کافی، از زراره نقل می‌کند: شنیدم حضرت صادق (علیه السلام) فرمود: «برای قائم، پیش از آنکه قیام فرماید، غیبتی است.» عرض کردم: برای چه؟ فرمود: «برای آنکه از کشته شدن بیم دارد.» پس شیعه در آخرالزمان، باید به قدرتی جهانی تبدیل شود، تا بتواند در مقابل دشمنان، از جان امام خود دفاع کند. به همین دلیل لازم است که سلاح‌های پیشرفته داشته باشد؛ برای داشتن سلاح، نیاز به ارتش است و داشتن ارتش بدون تشکیل حکومت امکان‌پذیر نیست؛

پس بر شیعه لازم است قبل از ظهور، حکومت تشکیل دهد و این حکومت را به صاحب الزمان برساند.

«شعار ما در اوایل انقلاب این بود: خدایا تا انقلاب مهدی، از نهضت خمینی محافظت بفرما!»

❖ به گردن نداشتن بیعت

یکی از مشخصات امام مهدی این است که بیعت هیچ فرد و هیچ حکومت غاصب و ستمگری بر گردن او نیست.

«الغالب»، «السلطان»، «المنصور» از القاب حضرت مهدی است. فلذا آن حضرت به تقیه عمل نخواهد کرد؛ در حالی که سایر ائمه از راه تقیه با خلفای زمان خود بیعت می کردند.

پس یکی از علل و فواید غیبت، این است که در وقت ظهور و مأمور به قیام شدن، امام ناچار به بیعت با خلفای وقت نشود؛ به همین خاطر هنگامی که امام ظهور می کند، هیچ بیعتی بر گردن او نیست و هیچ حکومتی غیر از حکومت خدا را _ حتی به ظاهر و تقیه _ نپذیرفته است. در کتاب کمال الدین، باب ۴۸ آمده است: امام صادق (علیه السلام) می فرمایند: «قائم قیام می کند، در حالی که در گردن او بیعت برای احدی نیست.»

همچنین شخصی از امام رضا (علیه السلام) درباره‌ی علت غیبت پرسید و حضرت فرمودند: «برای آنکه در گردن او بیعت برای کسی نباشد، چون به شمشیر قیام کند.»

❖ تلخیص و امتحان:

یکی دیگر از علل و فواید غیبت، تلخیص و امتحان سطح ایمان شیعیان است. امتحان غیبت، به چند جهت از سخت ترین امتحانات است.

وقتی غیبت طولانی می شود، برخی از مردم در اصل ولادت و بعضی در زنده بودن آن حضرت، شک می کنند و جز افراد با معرفت، کسی بر ایمان و عقیده به امامت آن حضرت باقی نمی ماند؛ کما اینکه خداوند در قرآن، این شبهه را امکاناً پاسخ داده است. پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) می فرمایند: «او کسی است که از شیعیان و دوستانش غیبت می کند؛ غیبتی که در آن به امامتش ثابت نمی ماند، مگر کسی که خدا قلبش را با ایمان امتحان کرده باشد» (منتخب الاثر،

فصل ۱، باب ۸، ح ۴)

شدت‌ها و پیش آمدهای ناگوار زیاد می‌شود، تغییرات و تحولاتِ عجیبی در دوره‌ی غیبت، روی می‌دهد و مردم را زیر و رو می‌سازد؛ به طوری که حفظ ایمان و استقامت، بسیار دشوار می‌گردد. به همین خاطر گفته شده است که دیندار بودن در آخرالزمان، مانند نگه‌داشتن آتش در دست است. در دوران غیبت، جلوه‌گری دنیا زیاد می‌شود و اسبابِ گناهان بیشتر از همیشه فراهم و در دسترس عموم قرار می‌گیرد.

از امام صادق (علیه السلام) روایت شده است که فرمودند: «این امر برای شما واقع نخواهد شد، مگر پس از ناامیدی. نه به خدا نمی‌آید تا شما (مؤمن و منافق) از هم جدا شوید.» (کمال الدین، ج ۲، ب ۳۴، ص ۱)

امام حسین (علیه السلام) می‌فرمایند: «از ما دوازده نفر، همه مهدی هستیم. نخستین ایشان امیرالمومنین علی بن ابیطالب (علیه السلام) و آخرین ایشان، نهمین از فرزندان من است؛ اوست امام قائم به حق که خدا زمین را پس از مردگی به او زنده سازد و دین را به او ظاهر و بر هر دین پیروز گرداند، اگر چه مشرکان کراهت داشته باشند. برای او غیبتی است که جمعی در آن از دین مرتد و بیگانه شوند و دیگران بر دین خود ثابت مانده و اذیت شوند؛ به آنها گفته شود: چه زمان این وعده انجام شود (چه وقت قائم قیام کند) اگر راست گویانید؟ آگاه باش که صبر کننده در عصر غیبت او بر اذیت و تکذیب، مانند جهاد کننده با شمشیر، در پیش روی پیغمبر خدا است.» (کمال الدین، ج ۱، ب ۳۰، ص ۴۳۴)

❖ آماده شدن اوضاع جهان :

یکی دیگر از علل و فواید غیبت، آماده شدن اوضاع جهانی است. در آخرالزمان همه‌ی ایدئولوژی‌ها امتحان خود را پس می‌دهند و ناکارآمدی آنها اثبات می‌شود. تا مردم جهان بفهمند، **تنها راه نجات، ظهورِ حجت است.**

❖ پیدایش مومنان از نسل کفار:

در احادیث آمده است خداوند نطفه‌های بسیاری از مؤمنان را در صلبِ کفار قرار داده است و از آنجا که با قیام امام زمان، کفار نابود خواهند شد، باید این مومنان قبل از ظهور به دنیا بیایند. کسی پیش بینی نمی‌کرد از صلب حجاج خوانخوارِ ستمکار، که در بین دشمنان اهل بیت در شرارت نمونه بود، مردی چون حسین بن احمد بن الحجاج، معروف به ابن الحجاج شاعر و سخنور معروف شیعه و دوستدار خاندان رسالت پیدا شود.

پس این موضوع خروج نطفه‌های مؤمنان از صلب کفار، موضوع مهمی است، که ظهور نباید مانع از آن شود. همانطور که خداوند در قرآن، در بیان ماجرای حضرت نوح، زمان وقوع وعده‌ی الهی را اینگونه بیان می‌کند: «و فرزندى هم جز بدکار و کافر از آنان به دنیا نیاید.» (سوره نوح، آیه ۲۷)

حال که علل و فواید غیبت مشخص شد، باید ببینیم در کدام قسمت می‌توانیم نقشی ایفا کرده و ظهور را نزدیک کنیم. شیعیان در فراهم کردن شرایط ظهور، نقش بسزایی دارند؛ تا جایی که طبق روایات، کلید ظهور، به دست شیعیان است.

امام صادق (علیه السلام) می‌فرمایند: «اگر شیعیان ما ندبه کنند، خداوند ظهور را نزدیک می‌کند» (بحارالانوار، ج ۴، ص ۱۱۸)

سخنرانی استاد رائفی‌پور

موضوع: اسرار غیبت

خلاصه سخنرانی اسرار غیبت؛ ۱۳۹۳

تهیه شده در واحد مهدویت موسسه مضاف، مهدیاران [@Mahdiaran](https://www.mahdiaran.com)